

УДК 7.012:687

ПЕРЕДУМОВИ ДИЗАЙНУ КОЛЕКЦІЇ ОДЯГУ ДЛЯ ПОЛЬОВИХ РОБІТ АРХЕОЛОГІВ

ЧУПРИНА Наталія¹, СКІЧКО Діана¹, МАХІНЬКО-ДУМІХ Ірина²,
ДАВИДЕНКО Ірина¹

¹Київський національний університет технологій та дизайну, Київ, Україна

²Студія фірмового одягу «I-CHEF by Iryna Makhinko»
dianaskichko@gmail.com, choupprina@ukr.net

Обґрунтовано значення розробки робочого одягу для полових робіт археологів як напряму дизайну одягу спеціального призначення. Визначено основні категорії вимог до одягу для польових робіт. Проведено опитування професійної цільової аудиторії та визначено засоби композиційного рішення та декоративного оздоблення моделей одягу. Розроблено практичні рекомендації до розробки одягу польового археолога та створено ескізи пропозиції моделей одягу.

Ключові слова: дизайн одягу, автентична вишивка, комплексне проєктування, колекція, робочий одяг.

ВСТУП

Археологія вивчає історію суспільства за матеріальними пам'ятками життя і діяльності людей, досліджуючи як окремі артефакти, так і комплекси, що відкриваються завдяки археологічним розкопкам. Послідовність робіт полягає в попередньому аналізі місцевості, розкопках, класифікації, датуванню та інтерпретації знахідок [1]. Одним із основних методів археологічних досліджень є так звана польова археологія, серед основних практик якої – відновлення та аналіз людської матеріальної культури шляхом огляду та розкопок. Археологія є професією, що поєднує фізичну активність у несприятливих умовах та інтелектуальну роботу. Нажаль, сьогодні у фешн-індустрії не існує достатньої кількості брендів, що створюють спеціалізований одяг саме для археологів. Фахівці користуються комбінаціями спортивного, робочого одягу, одягу для садівництва чи хайкінгу, взуття та аксесуарів, що можуть частково закрити їх потреби.

ПОСТАНОВКА ЗАВДАННЯ

Тема спеціального та робочого одягу не є популярною, тому з позицій дизайну модного одягу розкрита досить мало. А тема спеціального одягу для польової археології – майже не представлена у офіційних чи книжкових виданнях. Так, існує багата кількість літератури про створення термозахисного спеціального одягу, про забезпечення безпеки робіт при проведенні польових досліджень, про археологію в цілому та про методики проведення археологічних розкопок та розвідок. Автори ретельно розглянули специфіку,

методику розкопок, спорядження. Але, нажаль, тема одягу для археологів – зовсім не згадується. Тож, визначення основних критеріїв його розробки є завданням даного дослідження.

РЕЗУЛЬТАТИ ДОСЛІДЖЕННЯ ТА ЇХ ОБГОВОРЕННЯ

Основна складова специфічного одягу для археологів – практична, тому що він має, у першу чергу, відповідати вимогам зручності та безпеки на робочому місці. Для того, щоб створити практичний одяг із особливим значенням, варто розглянути детальніше специфіку діяльності археологів та зробити висновки про основні запити спеціалістів. Це дозволить розробити оптимальний крій одягу, спроектувати необхідні аксесуари, дібрати колірну палітру, визначити сировинний склад тканин.

Вочевидь, науковці вважають, що тема одягу не є важливою, що є дуже дивним, адже комфортні умови праці можуть забезпечити ліпші результати досліджень, або, навіть прискорити розкопки. Зокрема, маючи комфортний одяг, археологу не знадобиться припиняти роботу через несприятливі погодні умови.

Для того, щоб краще зрозуміти реальні потреби фахівців, було проведено опитування серед представників спільноти археологів на форумі Reddit, що нараховує 3800 археологів з усього світу яка об'єднує професіоналів незалежно від їх наукових інтересів та типу діяльності – камеральних та польових археологів, реставраторів, керамістів, реконструкторів тощо. Члени спільноти мають різний вік, стать, працюють у різних куточках світу, де відрізняється клімат та специфіка нерухомих пам'яток, які безпосередньо визначають тип робочої активності в польовий сезон. Серед питань, що викликали найактивніше обговорення фахівців-практиків, для яких проводиться розробка форменого одягу, зустрічаються такі: який асортимент, аксесуари доцільні в розробці польового одягу; якими властивостями та колоритом мають бути наділені матеріали; який ступінь трансформативності та комбінаторності елементів доцільний при проведенні польових робіт тощо.

Для детальнішого визначення найбільш доцільних характеристик дизайну одягу для польових археологічних робіт нами було проведено опитування археологів-практиків, що складають професійну спільноту на форумі Reddit. На опитування радо відгукнулися практикуючі археологи з усіх куточків світу. Вони радо поділилися своїм досвідом роботи в різних погодних умовах та дали цінні поради щодо дизайну та особистих вподобань.

На основі відповідей археологів можна зробити висновки, що одяг для польових археологів має ряд вимог, які чітко висвітлені в інструкціях з охорони праці. Так потрібно звернути увагу на небезпечні та шкідливі фактори, до яких відносять можливі враження струмом від техніки тощо [2]. Крім того, небезпечними для праці археологів є метеорологічні умови, у яких проводяться дослідження. Часто археологи проводять земляні роботи у відкритому полі, що небезпечно під час гроз, коли підвищується ймовірність враження блискавкою. Також небезпечним для та життя фактором є тривалий вплив прямих сонячних променів та висока температура навколишнього середовища. Якщо брати до уваги весь світ, то небезпечними також можуть виявитись отруйні рослини, комахи, тварини. До того ж, більшість

археологічних пам'яток знаходиться поза межами сучасних населених пунктів, що підвищує необхідність гарного екіпірування для уникнення ряду травм та хвороб [3].

Проблемою практикуючого археолога також є обмежений простір під час мандрівок. Неможливо забезпечити себе всім необхідним для польового сезону і вмістити це в наплічник чи намет. Тому колекція одягу має не тільки забезпечити базові потреби археолога та вдало репрезентувати його роботу громаді, моделі мають бути компактними та багатофункціональними. Вибір легких матеріалів та концепція взаємної поєднуваності дозволять забезпечити професіонала естетичним, практичним одягом, який не займатиме багато простору, але дасть можливість виглядати презентабельно і отримувати комфорт в роботі [4]. Результати опитування спільноти виявили потребу зміни іміджу археолога. Фахівці прагнуть нового, достойного, продуманого з точки зору дизайну презентабельного вигляду: «ми часто виглядаємо непрофесійно, і багато будівельних та девелоперських компаній сприймають нас набагато менш серйозно, тому що ми не схожі на науковців і професіоналів, якими себе представляємо. Те, що ми копаємося в землі, не означає, що ми повинні і виглядати так» – такою є думка одного із користувачів Reddit.

На основі одержаних результатів опитування було запропоноване дизайнерське рішення колекції робочого одягу для археологів (Рис.2). Для підсилення автентики та унікальності одягу було прийняте рішення використати оздоблення вишивкою. Мотиви вишивки розроблено на основі орнаментальних комплексів культури Трипілля (рис. 1). Вважаємо, що автентична вишивка додасть робочому одягові археологів виразності, професійності та впізнаваності.

Рис.1. Архаїчні візерунки трипільської культури (бл. 3000 р. до н.е.).
Національний історичний музей України

Рис. 2. Ескізи одягу для польових археологів, з адаптацією орнаментальних комплексів культури Трипілля

ВИСНОВКИ

Розробляючи дизайн моделей одягу для польових робіт археологів, варто зробити акцент на практичності в питанні догляду. Кожен предмет одягу має бути якомога більш легким та простим у догляді.

Отже, основними рекомендаціями за результатами опитування до одягу польового археолога є:

- принцип багат шаровості та наявність всесезонного гардеробу;
- ергономічність крою;
- цупке закрите взуття;
- наявність аксесуарів: бафи, шапки, рукавички, панамы та кепки для забезпечення здоров'я та окремі кишені-пояси для зберігання інструментів;
- компактність;
- розмаїття кольорів від пастельних тонів до яскравих відтінків;
- наявність нагрудної кишені та кишень для необхідних пристроїв, таких як GPS, ліхтарик;
- наявність еластичної стрічки на довгих штаних та вільний крій нижніх елементів комплекту;
- використання легких синтетичних та мембранних матеріалів, що швидко сохнуть;
- використання натуральних матеріалів для сорочок, лонгслівів;
- наявність специфічної натільної білизни, що наближена до спортивної;
- наявність засобів індивідуального захисту: рукавички, окуляри, маски тощо.

ЛІТЕРАТУРА

1. Археологія: навч.-метод. посібник / І. Скакальська. Київ: КНТ, 2019. 136 с.
2. Забезпечення безпеки робіт при проведенні польових досліджень. URL: <http://www.novaecologia.org/voecos-765-2.html>
3. Опитування: що носять археологи. URL: <https://trowelblazers.com/2022/07/26/what-do-archaeologists-wear/>
4. Опитування: рекомендації щодо одягу для польової праці. URL: https://www.reddit.com/r/Archaeology/comments/139http/clothing_recommendations/

CHUPRINA N., DAVYDENKO I., SKICHKO D., MAKHINKO-DUMIKH I. REQUIREMENTS FOR THE DESIGN OF A COLLECTION OF CLOTHING FOR FIELD WORK OF ARCHAEOLOGISTS

The significance of the development of work clothes for the field work of archaeologists as a direction of special purpose clothing design is justified. The main categories of requirements for clothing for field work are defined. A survey of the professional target audience was conducted and the means of compositional solution and decorative decoration of clothing models were determined. Practical recommendations for the development of field archaeologist's clothing have been developed and sketch proposals of clothing models have been created.

Key words: clothing design, authentic embroidery, complex design, collection, work clothes.